

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької
діяльності та фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

**з навчальної дисципліни «Облік та фінансова звітність за міжнародними
стандартами»**

обов'язкових компонент

освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних,
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту №5 протокол від 12.08.2024р. №10

Розробники: доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-науковий інститут № 5 ХНУВС, к.е.н., доцент Фурса В.А.

Рецензенти:

- 1.Завідувач кафедри агрологістики і управління ланцюгами постачань Харківського національного технічного університету сільського господарства ім.П. Василенка, д.е.н, доцент Ларіна Т.Ф
2. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Навчально-науковий інститут №4 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.е.н, доцент Павленко Н.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Мета впровадження та порядок розробки МСФЗ	10	2	0	0	0	2	
Тема 2. Концептуальна основа та Міжнародні стандарти фінансової звітності.	8	2	2	0	0	4	
Тема 3. Облік за міжнародними стандартами.	10	2	4	0	0	6	К/р на 15 хвил.
Тема 4. Принципи підготовки та складання фінансової звітності.	10	2	2	0	0	4	
Тема 5. Подання фінансової звітності.	10	0	4	0	0	6	
Тема 6. Структура, зміст та порядок складання балансу.	8	2	2	0	0	6	К/р на 15 хвил.
Тема 7. Звіт про прибутки та збитки.	8	2	2	0	0	6	
Тема 8. Звіт про рух грошових коштів.	8	2	4	0	0	6	
Тема 9. Примітки до фінансових звітів і взаємозв'язок форм звітності.	9	2	2	0	0	6	
Тема 10. Проміжна фінансова звітність.	9	0	2	0	0	4	
Всього за семестр № 1:	90	16	24	0	0	50	екзамен

1.1.2 Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Мета впровадження та порядок розробки МСФЗ	8	0	0	0	0	8	
Тема 2. Концептуальна основа та Міжнародні стандарти фінансової звітності.	8	0	0	0	0	8	
Тема 3. Облік за міжнародними стандартами.	10	0	2	0	0	8	К/р на 15 хвил.
Тема 4. Принципи підготовки та складання фінансової звітності.	10	2	0	0	0	8	
Тема 5. Подання фінансової звітності.	10	0	2	0	0	8	
Тема 6. Структура, зміст та порядок складання балансу.	10	2	0	0	0	8	К/р на 15 хвил.
Тема 7. Звіт про прибутки та збитки.	8	0	0	0	0	8	
Тема 8. Звіт про рух грошових коштів.	10	0	2	0	0	8	
Тема 9. Примітки до фінансових звітів і взаємозв'язок форм звітності.	7	0	0	0	0	7	
Тема 10. Проміжна фінансова звітність.	9	2	0	0	0	7	
Всього за семестр № 1:	90	6	6	0	0	78	Екзамен

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема 2. Концептуальна основа та Міжнародні стандарти фінансової звітності.

Навчальна мета заняття: опанувати філософію та концепції фінансової звітності за МСФЗ, сутність її концептуальної основи та принципи складання.

Час проведення 2 а/г.

Час, що відводиться на самостійну роботу – 4а/г.

Навчальні питання:

- 1 Концептуальна основа складання і подання фінансової звітності.
- 2 Статус і склад МСФЗ.
- 3 Застосування МСФЗ у різних країнах.

План проведення заняття:

1. Концептуальна основа складання і подання фінансової звітності.

Концептуальна основа містить: мету фінансових звітів, якісні характеристики інформації, наведеної у фінансових звітах, визначення та порядок визнання елементів фінансових звітів, концепції збереження капіталу. Фінансова концепція підтримки капіталу є дуже поширеною і застосовується частіше за все при складанні фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів.

Для розуміння та практичного застосування міжнародних стандартів велике значення має Концептуальна основа складання і подання фінансових звітів. Вона містить викладення концепцій, на яких базується фінансова звітність загального призначення.

Слід мати на увазі, що Концептуальна основа не входить до складу МСФЗ. Тому у разі виникнення розбіжностей або протиріч між Концептуальною основою і окремим стандартом пріоритетним є вимоги стандарту. Подальше удосконалення стандартів сприяє узгодженості МСФЗ з їх Концептуальною основою.

2. Статус і склад МСФЗ.

Поняття „Міжнародні стандарти фінансового обліку” об’єднує сукупність таких документів:

- Передмову до положень МСФЗ;
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;
- Міжнародні стандарти фінансової звітності;
- Роз’яснення (Інтерпретації) до МСФЗ.

Усі перелічені документи взаємопов’язані і створюють єдину систему.

У Роз'ясненнях до МСФЗ наведені тлумачення понять, особливо неоднозначних, що забезпечує одноманітність використання стандартів та порівнювальність фінансової звітності.

Більшість МСФЗ стосуються підприємств усіх видів діяльності, в тому числі банків, фінансових установ. В той же час для врахування специфіки діяльності банків та фінансових установ видано МСФЗ 30 «Розкриття інформації у фінансових звітах банків та подібних фінансових установ».

3. Застосування МСФЗ у різних країнах.

Дослідження свідчать, що більшість країн або безпосередньо застосовують МСФЗ, або їхні національні стандарти ґрунтуються на МСФЗ. При цьому більшість положень національних стандартів провідних розвинених країн (США, Великої Британії, Канади, Німеччини, Японії), що мають автономні стандарти, збігаються з МСФЗ.

МСФЗ є відправною точкою для багатьох країн, що розвиваються, які створюють національні стандарти (Китай та інші країни Азії, Центральної Європи, СНД).

Тема 3. Облік за міжнародними стандартами.

Навчальна мета заняття: визначити заходи, методи та фактори щодо проведення облікової політики за міжнародними стандартами.

Час проведення 4 а.г – денна форма навчання, 2 а.г – заочна форма навчання.

Час, що відводиться на самостійну роботу - 6 а.г – денна форма навчання, 8 а.г – заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Облік за міжнародними стандартами основних засобів.
2. Визначення визнання та види нематеріальних активів.
3. Амортизація та вибуття основних засобів та нематеріальних активів.
4. Визначення чистої вартості запасів та їх визнання. Визнання чистої вартості реалізації запасів.
5. Визначення та класифікація дебіторської заборгованості.
6. Власний капітал та його інструменти. Зобов'язання та виплати працівникам.

План проведення заняття:

1. Облік за міжнародними стандартами основних засобів

Важливим елементом, що забезпечує ефективне функціонування діяльності будь – якого підприємства в будь – якій державі є основні засоби. Вони є основною складовою балансу і значно впливають на фінансовий результат діяльності підприємства, тому правильне ведення їх в обліку та врахування міжнародного досвіду є необхідним.

Методологічну основу формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби і розкриття інформації про них у фінансовій звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб всіх форм власності регламентується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Однак загальні правила ведення обліку основних засобів відображенні в Міжнародних стандартах фінансової звітності 16 «Основні засоби».

2. Визначення визнання та види нематеріальних активів.

Щороку компанії всього світу витрачають мільярди доларів на просування власних брендів, розробку нових продуктів та технологій, придбання програмного забезпечення. Такі інвестиції потребують відповідного обліку та відображення у фінансовій звітності. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» (надалі — МСБО 38 або Стандарт) встановлює підходи до відображення в обліку та звітності операцій з нематеріальними активами.

Нематеріальний актив — це немонетарний актив, що не має фізичної форми та може бути ідентифікований.

Дія Стандарту не поширюється на:

- нематеріальні активи, які перебувають у сфері регулювання іншого стандарту (наприклад, відстрочені податкові активи (МСБО 12), оренда (МСБО 17), гудвіл, що виникає внаслідок об'єднання бізнесу (МСФЗ 3), нематеріальні активи, що утримуються для продажу (МСФЗ 5) тощо;
- фінансові активи, що відповідають визначенню, наведеному в МСБО 32;
- визнання та оцінку активів, пов'язаних із розвідкою та оцінкою корисних копалин, затрат на розробку та видобування мінеральних ресурсів, нафти, газу та подібних невідновлюваних ресурсів.

Відповідно до Стандарту критерій ідентифікації означає, що:

- актив може бути відокремлений, тобто його можна відокремити або відділити від підприємства та продати, передати, ліцензувати, надати в оренду або обміняти індивідуально чи разом із пов'язаним з ним контрактом, активом або зобов'язанням (наприклад, комп'ютерна програма або формула (рецепт) можуть бути передані іншому підприємству в той чи інший спосіб);
- актив виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав, незалежно від того, чи такі права можуть бути передані або відокремлені від підприємства або ж від інших прав та зобов'язань (прикладом такого активу виступає ліцензія, яка не може бути передана від підприємства, однак є нематеріальним активом, оскільки виникає з певних юридичних прав).

3. Амортизація та вибуття основних засобів та нематеріальних активів.

Усі необоротні (матеріальні та нематеріальні) активи підлягають амортизації (крім землі). Земля — це актив, що на нього не нараховується амортизація, оскільки строк її використання практично не обмежений.

За кожним об'єктом необоротних активів банк визначає вартість, яка амортизується.

Нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється банком за визнання цього об'єкта активом (під час зарахування на баланс).

Строк корисного використання (експлуатації) основних засобів і нематеріальних активів визначається банком самостійно. Визначаючи строк корисного використання (експлуатації), слід ураховувати таке:

- очікуване використання об'єкта банком з урахуванням його потужності або продуктивності;
- строки корисного використання подібних активів;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші подібні обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

4. Визначення чистої вартості запасів та їх визнання. Визнання чистої вартості реалізації запасів.

Запаси — це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Запаси обліковуються на рахунках класу 2.

Запаси включають:

- сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші виробничі запаси — рахунок 20;
- незавершене виробництво — рахунок 23;
- готову продукцію — рахунок 26;
- товари;
- рахунок 28; ;п— малоцінні та швидкозношувані предмети — рахунок 22;
- молодняк тварин і тварини на відгодівлі — рахунок 21;
- продукцію сільського і лісового господарства — рахунок 27.

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

5. Визначення та класифікація дебіторської заборгованості.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансових звітах визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Норми цього П(С)БО застосовуються підприємствами,

організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форми власності (крім бюджетних установ).

Згідно з П(С)БО 10 дебітори — це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їхніх еквівалентів або інших активів. Відповідно дебіторська заборгованість — це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

За терміном погашення розрізняють довгострокову та поточну дебіторську заборгованість.

Поточна дебіторська заборгованість — це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокова дебіторська заборгованість — це сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

6. Власний капітал та його інструменти. Зобов'язання та виплати працівникам.

В основі діяльності підприємства лежать ті первинні, базові внески, які були здійснені власниками чи засновниками у вигляді різноманітних активів. Безумовно, важливість обліку капіталу є незаперечним фактом.

Власний капітал підприємства є третім основним елементом фінансової звітності підприємства. Він визначається як різниця між активами та зобов'язаннями і являє собою частину активів, що належать власникам. Власний капітал може мати назву чистих активів (net assets).

Міжнародні стандарти не містять такого стандарту, що тлумачить суто визнання, визначення та оцінку власного капіталу.

Тема 4. Принципи підготовки та складання фінансової звітності.

Навчальна мета заняття: визначити сутність якісних характеристик інформації у фінансовій звітності, узагальнити особливості основних припущень при її складанні.

Час проведення - 2 а.г.

Час, що відводиться на самостійну роботу – 4 а.г денна форма навчання, 8а.г- заочна форма навчання

Навчальні питання:

- 1 Основні припущення при складанні фінансової звітності.
- 2 Якісні характеристики інформації у фінансовій звітності.
- 3 Поняття елементів фінансової звітності, їх визнання.
- 4 Оцінка елементів фінансової звітності.

План проведення заняття:

- 1 Основні припущення при складанні фінансової звітності.

Облік за методом нарахування передбачає, що всі господарські операції та інші факти господарського життя відображаються на рахунках бухгалтерського обліку і в бухгалтерській звітності у тих звітних періодах, у яких вони здійснювались, незалежно від отримання та виплати грошових коштів (їх еквівалентів). Метод нарахування дозволяє зблизити у часі момент співставлення витрат і доходів, більш точно виміряти результати комерційних і фінансових операцій. При нарахуванні в обліку фіксуються зобов'язання підприємства за майбутніми платежам або очікувані у майбутньому надходження грошових коштів. Створюється важливіша інформація для прогнозування майбутніх результатів і майбутнього розвитку підприємства, окремих напрямів його діяльності.

2 Якісні характеристики інформації у фінансовій звітності.

Якісні характеристики фінансової звітності включають в себе зрозумілість, доречність звітної інформації, її суттєвість, надійність, своєчасність подання звітності, можливість використання для прогнозування і вивірки результатів, правдиве представлення, повноту, співставність, нейтральність, превалювання сутності над формою, обачність, можливість перевірки.

3 Поняття елементів фінансової звітності, їх визнання.

Згідно з МСБО 1 фінансова звітність підприємства містить:

- Баланс (звіт про фінансовий стан) ;
- Звіт про прибутки і збитки (звіт про сукупний прибуток);
- Звіт про зміни у власному капіталі;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Викладення облікової політики та пояснювальні примітки.

Компоненти фінансової звітності взаємопов'язані, оскільки відображають відповідні аспекти господарської діяльності підприємства. Жоден звіт не може надати всю потрібну користувачам інформацію, а тому кожен компонент фінансової звітності слід розглядати та інтерпретувати у комплексі.

Сукупність однорідної інформації, що відображується у фінансовій звітності, називають її елементами.

Основними елементами фінансової звітності є такі: активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, прибутки і збитки, рух грошових коштів. Ці елементи своєю чергою поділяються на окремі статті, які можуть об'єднуватися в однорідні групи виходячи з певної класифікації.

4 Оцінка елементів фінансової звітності.

Кількісний вимір активів, зобов'язань, капіталу, доходів і витрат у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності здійснюється у грошовому вимірнику. Елементи, що не мають вартості, не можуть отримати кількісну

характеристику, і не можуть бути відображені в бухгалтерському обліку і внесені у баланс та інші форми фінансової звітності

Кількісний вимір (оцінка) представляє собою методику визначення грошової суми, за якою господарські операції, факти і події заносяться у реєстри бухгалтерського обліку та узагальнюються у фінансовій звітності. Для цього необхідно обрати грошову одиницю і метод кількісної оцінки об'єктів обліку. У більшості держав світу законодавчо встановлено складати фінансову звітність у національних грошових одиницях. В Україні звітність складається у гривнях. При складанні фінансової звітності за МСФЗ застосовується будь-яка валюта, прийнята у місцях, куди представляється така звітність.

Кількісна оцінка виражається у номінальних грошових одиницях, але в умовах підвищеного рівня інфляції доречно робити поправку на загальний індекс змін покупної сили грошей або виражати грошову величину у постійних одиницях покупної сили.

Первісна вартість, що називається історичною вартістю або фактичною вартістю, представляє вартісне кількісного значення того чи іншого об'єкту бухгалтерського обліку на основі фактичної суми грошових коштів, їх еквівалентів, заплачених при його придбанні або нарахованих при його виготовленні власними силами. Якщо об'єкт придбаний в обмін на інші активи, його первісна вартість визначається за вартістю таких інших активів, що передані продавцю в ході обміну.

Тема 5. Подання фінансової звітності.

Навчальна мета заняття: вивчити сутність звітності та її значення, вміти застосувати нормативне регулювання звітності та організовувати звітність на підприємстві, дослідити процес організації підготовки, складання, затвердження і подання фінансової звітності.

Час проведення 4 а.г – денна форма навчання, 2 а.г – заочна форма навчання.

Час, що відводиться на самостійну роботу 6 а.г. – денна форма навчання, 8 а.г – заочна форма навчання.

Навчальні питання:

- 1 Призначення та склад фінансової звітності.
- 2 Вимоги до подання інформації у фінансових звітах.
- 3 Суттєвість, об'єднання та залік статей фінансової звітності.
- 4 Звітний період та терміни подання звітності.

План проведення заняття:

- 1 Призначення та склад фінансової звітності.

МСБО 1 «Подання фінансової звітності» був переглянутий і вступив в силу для фінансової звітності, що охоплює звітні періоди з 2009 року. З нової редакції стандарту витікає вимога про те, що, заявляючи про відповідність

своїєї фінансової звітності МСФЗ, підприємства зобов'язані забезпечити відповідність даної звітності кожному стандарту, що застосовується в ній, включаючи всі вимоги щодо розкриття звітної інформації.

Відхилення від вимог МСФЗ допускаються тільки як виключення і мають обов'язково містити чіткі пояснення тих вагомих причин, за якими підприємство не змогло застосувати окремі положення МСФЗ. І тільки у тих рідких випадках, коли керівництво підприємства приходить до висновку, що відповідність діючим міжнародним стандартам буде вводити в оману користувачів фінансової звітності. В інших випадках порядок обліку, що не відповідає МСФЗ, не може бути виправданий і виправлений ані розкриттям облікової політики, ані поясненнями і примітками, включаючи посилання на відмінності у національних стандартах обліку і звітності.

Стандарт надає всі необхідні керівництва по структурі фінансової звітності, включаючи вимоги до змісту звітних форм, розкриттю облікової політики, приміток і додатків, а також по обов'язковим вимогам до суттєвості інформації, поданню порівняльної інформації та іншим актуальним питанням фінансової звітності. Він має застосовуватись при представленні всіх форм фінансової звітності загального призначення, маючи на увазі задоволення інформаційних потреб тих користувачів, які не мають можливості вимагати звітність відповідно до своїх конкретних запитів.

2 Вимоги до подання інформації у фінансових звітах.

Головна вимога МСБО полягає в тому, що фінансові звіти мають правдиво відображати фінансовий стан, фінансові результати діяльності та потоки грошових коштів підприємства.

Критеріями правдивого подання інформації згідно з МСБО є:

- вибір і застосування відповідної облікової політики;
- забезпечення основних якісних характеристик інформації;
- додаткове розкриття інформації.

Складові правдивого подання: зрозумілість, доречність (суттєвість, своєчасність, можливість використання для прогнозування), достовірність (повнота, нейтральність, обачність, превалювання сутності над формою, правдиве відображення фінансового стану і результатів діяльності), зіставність.

Залишаючи за підприємством право вибору облікової політики, МСБО 1 вимагає, щоб керівництво підприємства обирало та застосовувало облікову політику в такий спосіб, щоб його фінансові звіти повністю відповідали всім вимогам кожного конкретного МСБО та тлумаченням. Це означає, що підприємство має застосовувати передусім ті підходи та методи обліку і подання інформації у фінансових звітах, які передбачено МСБО.

3 Суттєвість, об'єднання та залік статей фінансової звітності.

В якісному відношенні інформація визнається суттєвою, якщо її відсутність або недостатнє розкриття може впливати на ті рішення, які

користувачі приймають на основі фінансової звітності. Суттєвість залежить не тільки від величини статті, але й від характеристики відображеного нею елементу (субелементу) звітності. Величина і характер статті оцінюються при вирішенні питання про її суттєвість сукупно, в залежності від обставин господарської діяльності. Але значні статті все ж рекомендується відображати окремо, не об'єднуючи з іншими статтями.

Статті активів та зобов'язань, доходів та витрат не підлягають заліку і відображаються у звітності окремими статтями у випадках, коли вони є суттєвими. Взаємозалік можливий тільки у випадках, коли:

- МСФЗ потребують або дозволяють залік;
- статті активів, зобов'язань, прибутків, збитків визначаються як несуттєві.

Важливо розуміти, що взаємозаліки статей у фінансовій звітності знижують розуміння користувачами проведених підприємством операцій, зменшують їх можливості з прогнозування майбутніх грошових потоків, результатів діяльності та фінансового стану підприємства.

МСБО 1 містить деякі підказки та роз'яснення, що обмежують застосування вказівок стандарту відносно взаємозаліків окремих статей. Статті балансу відображаються по нетто-вартості. У примітках до звітності слід розкривати суми нарахованих резервів та не проводити взаємозалік статей балансу, що представлені в ньому по залишковій вартості.

4 Звітний період та терміни подання звітності.

Відповідно до МСБО 1 фінансову звітність слід подавати щороку. Звітним періодом для фінансової звітності визнається календарний рік. МСБО 1 не вимагає, щоб звітний рік збігався з календарним, а також дозволяє практику складання звітності за 52 тижні. Це зумовлено тим, що в багатьох країнах звітний рік розпочинається з місяця або кварталу створення підприємства.

Стандарт не заперечує встановлення звітного періоду протягом або коротше календарного року, наприклад, протягом 52 повних тижня або протягом у півроку, у зв'язку зі змінами звітної дати. У примітках до фінансової звітності обов'язково слід вказати причину зміни тривалості звітного періоду і попередити користувачів, що порівняльні суми попередніх звітних періодів не співставні зі звітними даними останнього періоду.

Тема 6. Структура, зміст та порядок складання балансу.

Семінарське заняття: Організація і методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Навчальна мета заняття: проаналізувати призначення, зміст, побудову і структуру Балансу (Звіту про фінансовий стан); характеристику розділів Балансу, статті Балансу, їх визнання та призначення; інформаційні

джерела для складання Балансу. Набути практичних навичок щодо складання форми № 1 Баланс.

Час проведення 2 а.г– денна форма навчання.

Час, що відводиться на самостійну роботу 6 а.г. – денна форма навчання, 8 а.г – заочна форма навчання.

Навчальні питання:

1. Баланс за МСФЗ.
2. Суть фінансового звіту та вимоги до його складання.

План проведення заняття

1. Баланс за МСФЗ.

Бухгалтерський баланс узагальнює та відображає кількісну інформацію про три важливих елемента фінансової звітності: активи, зобов'язання та капітал підприємства. Стандарт передбачає мінімальне число лінійних статей балансу, що розкривають ці елементи.

Лінійні статті, що наведені у стандарті, не вичерпують всіх можливих статей, які кожне підприємство, що складає звітний баланс, може включити у нього, виділити інформацію, яка вимагається іншими Міжнародними стандартами або яка необхідна для достовірного та повного представлення про фінансовий стан підприємства.

Розділення та групування у балансі активів та зобов'язань на довгострокові та короткострокові здійснюється за рішенням самого підприємства, що подає звітність. Форма балансу не є завданою, але у будь-якій формі слід розкривати суми, погашення або відшкодування яких очікується більш ніж через 12 місяців від дати складання звітності.

2. Суть фінансового звіту та вимоги до його складання.

Однією з ключових типових форм річного фінансового звіту є баланс (форма №1, для малих підприємств форма №1-м). Баланс малого підприємства відрізняється від балансу інших підприємств меншою кількістю (приблизно вдвічі) статей балансу. У балансі розкривається наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємством на дату балансу, та права на ресурси. Так, дебіторську заборгованість не можна назвати ресурсом. Дебіторська заборгованість означає права на грошові ресурси, які потім можна перетворити у необоротні активи чи запаси.

При складанні балансу слід враховувати вимоги:

- П(С)БО 2 "Баланс";
- П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів";
- П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах";
- П(С)БО 12 "Інвестиції";
- П(С)БО 13 "Фінансові інструменти";
- П(С)БО 19 "Об'єднання підприємств";
- П(С)БО 20 "Консолідована фінансова звітність";
- П(С)БО 23 "Розкриття інформації про пов'язані сторони";
- П(С)БО 28 "Зменшення корисності активів";

інші.

Тема 7. Звіт про прибутки та збитки.

Навчальна мета заняття: визначити порядок складання Звіту про прибутки та збитки, проаналізувати статті Звіту, їх визнання та призначення; дослідити інформаційні джерела для складання Звіту про прибутки та збитки, набуті практичних навичок щодо складання Звіту.

Час проведення - 2 а.г (денна форма навчання).

Час, що відводиться на самостійну роботу - 6 а.г (денна форма навчання), 8 а.г (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Призначення та елементи звіту про сукупний прибуток.
2. Класифікація витрат у звіту про сукупний прибуток.
3. Законодавчо-нормативне регулювання Звіту про фінансові результати за МСФЗ.

План проведення заняття

1. Призначення та елементи звіту про сукупний прибуток.

Звіт про сукупний прибуток призначений для надання інформації для оцінки можливих змін в економічних ресурсах, прогнозування здатності генерувати дохід за рахунок наявної ресурсної бази (інвестиційної цінності), формування суджень про ефективність використання ресурсів.

Саме звіт про сукупний прибуток є основою оцінки прибутковості підприємства, оскільки результат діяльності є найважливішим стимулом роботи будь-якого підприємства.

При складанні звіту про прибутки та збитки застосовуються основні принципи відображення доходів і витрат:

- принцип визнання доходів у момент їх виникнення - припускає вибір моменту визнання (у момент постачання, до чи після постачання) у залежності від специфіки діяльності підприємства;
- принцип співвідношення доходів і витрат - протягом періоду повинні бути визнані витрати, понесені при одержанні визнаних за період доходів.

Структуру звіту про сукупний прибуток складають два основних елементи і дві похідних.

Основні елементи відносяться до операційної діяльності і є статтями доходів і витрат, що характеризують результативність основної операційної діяльності підприємства.

2. Класифікація витрат у звіту про сукупний прибуток.

Підприємство повинне представляти аналіз витрат, визнаних у прибутках або збитках, застосовуючи класифікацію за характером витрат або за їх функціональним призначенням.

Відповідно методу класифікації витрат за їх характером витрати в Звіті про прибутки та збитки групують відповідно до їх характеру (наприклад,

амортизація, витрати матеріалів, транспортні витрати, заробітна плата, витрати на рекламу).

Згідно з методом функціональної класифікації витрат витрати класифікують відповідно до їх функцій як частина собівартості реалізації, витрати на збут або адміністративну діяльність.

Ця класифікація надає користувачам більш доречну інформацію, чим класифікація витрат за їх характером. Однак розподіл витрат згідно з їх функціями може бути довільним і вимагати професійного судження.

3. Законодавчо-нормативне регулювання Звіту про фінансові результати за МСФЗ.

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється відповідно до статей 6 та 7 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями від 11 травня 2000 р. № 1707-III, 8 червня 2000 р. № 1807-III, 22 червня 2000 р. № 1829-III.

Метою державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні є: створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів; удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Регулює питання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності Міністерство фінансів України, яке затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в банках встановлюється Національним банком України відповідно до цього Закону та національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Тема 8. Звіт про рух грошових коштів.

Навчальна мета заняття: охарактеризувати сутність законодавчих нормативних документів, що встановлюють вимоги і порядок складання Звіту про рух грошових коштів, правила визнання та оцінки його статей, зміст статей; дослідити правила та послідовність відображення на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій, що здійснює підприємство; проаналізувати порядок складання Звіту про рух грошових коштів та правила виправлення помилок.

Час проведення – 4 а.г (денна форма навчання), 2 а.г (заочна форма навчання).

Час, що відводиться на самостійну роботу - 6 а.г (денна форма навчання), 8 а.г (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Значення та зміст звіту про рух грошових коштів.
2. Методи розрахунку чистих грошових потоків у звіті про рух грошових коштів.

План проведення заняття

1. Значення та зміст звіту про рух грошових коштів.

Інформація про рух грошових коштів дозволяє користувачам фінансової звітності оцінити здатність підприємства генерувати грошові кошти та ефективно їх використовувати.

Інформація про рух грошових коштів за попередні періоди найчастіше використовується як основа для визначення розмірів, термінів і визначеності грошових потоків у майбутньому. Вона також корисна при перевірці точності складання прогнозів про майбутні потоки грошових коштів та при аналізі зв'язків між рентабельністю, чистими грошовими потоками і ціновими змінами.

До грошових коштів відносяться готівка в касі, на рахунках та еквіваленти грошових коштів. Еквіваленти грошових коштів - це короткострокові високоліквідні інвестиції, що вільно конвертуються у визначені суми грошових коштів і для яких характерний незначний ризик зміни вартості (депозити до запитання).

Правила складання звіту про рух коштів визначені в МСБО 7 «Звіт про рух коштів».

Звіт про рух грошових коштів надає інформацію про зміни коштів підприємства і їх еквівалентів за визначений період у результаті його операційної, інвестиційної і фінансової діяльності.

2. Методи розрахунку чистих грошових потоків у звіті про рух грошових коштів.

Відповідно до вимог МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів», підприємство звітує про рух грошових коштів від операційної діяльності, використовуючи три методи.

1. Прямий метод розкриває інформацію про основні валові надходження і виплати періоду. Використання даного методу вимагає деталізованої облікової інформації, що відображує рух грошових коштів підприємства. Основна складність при складанні звіту про рух грошових коштів прямим методом пов'язана із виключенням внутрішніх оборотів (між розрахунковим рахунком і касою, а також між компаніями холдингу). У даному випадку склад статей звіту визначається інформаційними потребами підприємства, а статті, наведені в самому МСФЗ 7, носять рекомендаційний характер.

2. Прямий метод (трансформація звіту про прибуток і збитки)

являє собою коригування статей доходів і витрат звіту про прибуток і збитки для одержання оцінки статей доходів і витрат на базі касового методу. Даний підхід є більш інформативним стосовно звіту, складеному на базі непрямого методу, і менш трудомістким, чим звіти на базі прямого методу

аналізу реєстрів руху грошових коштів. Трансформація даних про доходи і витрати звіту про прибуток і збитки включає:

Надходження від операційної діяльності = виторг від операційної діяльності за вирахуванням зміни дебіторської заборгованості покупців протягом періоду;

Відтік на закупівлю виробничих запасів = собівартість реалізації з урахуванням зміни балансової вартості запасів за вирахуванням зміни кредиторської заборгованості перед постачальниками сировини і матеріалів і виробничої амортизації;

Відтік на операційні витрати = операційні витрати з урахуванням зміни витрат майбутніх періодів і за вирахуванням зміни нарахованих протягом періоду немонетарних витрат (амортизація, нараховані резерви та ін.);

Відтік на виплату відсотків за позиками та кредитами = витрати за відсотками за вирахуванням зміни нарахованих зобов'язань по відсотках за період;

Відтік на бюджетні платежі = витрати по податках за вирахуванням зміни нарахованих зобов'язань перед бюджетом за період.

Тема 9. Примітки до фінансових звітів і взаємозв'язок форм звітності.

Навчальна мета заняття: визначити сутність та порядок розкриття облікової політики підприємства, вивчити порядок складання Приміток до фінансової звітності та правила виправлення помилок, проаналізувати правила перевірки узгодженості окремих показників Приміток до фінансової звітності з іншими формами фінансової звітності.

Час проведення - 2 а.г.

Час, що відводиться на самостійну роботу - 6 а.г. (денна форма навчання), 7 а.г (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Зміст приміток до фінансових звітів.
2. Вплив облікових політик та облікових оцінок на фінансову звітність.
3. Взаємозв'язок фінансових звітів.

План проведення заняття

1. Зміст приміток до фінансових звітів.

Найбільш важлива інформація про фінансове положення, фінансові результати і зміни у фінансовому стані підприємства міститься у фінансових звітах. Вони включають мінімальний обсяг лише кількісно інформації про суттєві статті.

Однак за кожною цифрою фінансових звітів знаходиться кількісна і, що більш важливо, якісна інформація, яка не розкрита безпосередньо у звітах. Наприклад:

- а) операційне середовище;
- б) ризики, з якими стикається підприємство;

- в) оцінка можливих наслідків таких ризиків;
- г) облікова політика, що використовується при складанні фінансових звітів;
- д) облікові оцінки і допущення;
- е) деталізація деяких показників фінансових звітів і коментарі до них;
- ж) наміри і зобов'язання підприємства;
- з) події після дати балансу, що можуть у значній мірі вплинути на рішення користувачів;
- і) інша фінансова і нефінансова інформація.

Примітки забезпечують користувачів додатковою інформацією, що не розкрита у фінансових звітах (деталізація агрегованих цифр та ін.), але необхідної для правдивого і справедливого представлення.

2. Вплив облікових політик та облікових оцінок на фінансову звітність.

Від облікової політики, що застосовується підприємством, безпосередньо залежать значення показників фінансової звітності. Розробка облікових політик, які б відповідали вимогам МСФЗ, - це обов'язок бухгалтерів підприємства, а відповідальність за її прийняття (затвердження) покладена на керівництво підприємства.

Якщо підприємство приймає облікові політики, що відповідають вимогам МСФЗ, воно зазначає, що його фінансова звітність підготовлена відповідно до МСФЗ.

Перегляд підприємством своїх облікових політик

Користувачі повинні мати можливість порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди для визначення тенденцій зміни фінансового положення, результатів діяльності і грошових потоків. Тому для кожного звітного періоду, як правило, використовуються однакові облікові політики.

Однак облікові політики повинні регулярно переглядатися на предмет відповідності новим умовам, що склалися внаслідок змін у законодавстві, економічному середовищі, діяльності підприємства і його господарських операцій.

Зміни в облікову політику повинні вноситися тільки в зв'язку з:

- а) зміною вимог законодавства;
- б) зміною вимог органа, що затверджує стандарти бухгалтерського обліку;
- в) необхідністю досягнення найбільш адекватного відображення подій і операцій у фінансових звітах підприємств.

Зміни в обліковій політиці слід застосовувати ретроспективно, за винятком випадків, коли будь-яке підсумкове коригування, що стосується попередніх періодів, не може бути достовірно оцінено. Будь-які підсумкові коригування повинні відображатися в звітах як коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок періоду. Якщо це можливо, то порівняльну інформацію варто перераховувати.

3. Взаємозв'язок фінансових звітів.

Фінансова звітність - це комплект, що складається з чотирьох звітів (Звіту про фінансове положення, Звіту про прибутки і збитків, Звіту про зміни у власному капіталі, Звіту про рух коштів), а також приміток до них. Між звітами існує взаємозв'язок. Знання такого взаємозв'язку важливе для сприйняття користувачами звітів і приміток не окремо, а як єдине взаємозалежне ціле.

Однак підприємство може залучати додатковий капітал або формувати резерви з нерозподіленого прибутку, здійснювати коригування нерозподіленого прибутку на початок періоду. У цих випадках величина змін сукупного прибутку буде відрізнятися від величини чистого прибутку. Подібні зміни відображаються в Звіті про сукупний дохід.

Тема 10. Проміжна фінансова звітність.

Навчальна мета заняття: сформулювати цілісне бачення системи складання проміжної фінансової звітності, виявити відмінності між повною та стислою проміжною фінансовою звітністю, набути практичних навичок щодо складання проміжної фінансової звітності.

Час проведення - 2а. г.

Час, що відводиться на самостійну роботу – 4 а.г (денна форма навчання), 7а.г (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Сутність та склад проміжної фінансової звітності.
2. Зміст проміжної фінансової звітності.
3. Періоди подання проміжної фінансової звітності.

План проведення заняття

1. Сутність та склад проміжної фінансової звітності.

Проміжний період - період фінансової звітності, коротший за повний фінансовий рік.

Проміжна фінансова звітність - фінансова звіт, що складається або з повного комплексу фінансової звітності, або з комплексу стислої фінансової звітності за проміжний період.

Згідно з визначенням МСБО 1 повний комплект фінансової звітності має містити такі складові:

- а) звіт про фінансовий стан на кінець періоду;
- б) звіт про сукупні доходи за період;
- в) звіт про зміни у власному капіталі за період;
- г) звіт про рух грошових коштів за період;
- г) примітки, які містять стислий виклад суттєвих облікових політик та іншу пояснювальну інформацію;
- д) звіт про фінансовий стан станом на початок найбільш раннього порівняльного періоду, коли суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно або здійснює ретроспективний перерахунок статей у своїй фінансовій звітності, або коли він перекласифіковує статті у своїй фінансовій звітності.

З метою своєчасності та з огляду на витрати, а також щоб уникнути повторів інформації, відображеної у звітності раніше, від суб'єкта господарювання можуть вимагати (або він обирає) подавати менше інформації на проміжні дати, порівняно з його річною фінансовою звітністю.

Проміжний фінансовий звіт призначений для надання оновленої інформації у порівнянні з останнім повним комплектом річної фінансової звітності. Відповідно, основну увагу в ньому приділяють новим видам діяльності, новим подіям та обставинам, і він не дублює інформацію, відображену у звітності раніше.

2. Зміст проміжної фінансової звітності.

Якщо суб'єкт господарювання публікує повний комплект фінансової звітності у своєму проміжному фінансовому звіті, її форма та зміст мають відповідати вимогам МСБО 1 до повного комплекту фінансової звітності.

Якщо суб'єкт господарювання публікує комплект стислої фінансової звітності у своєму проміжному фінансовому звіті, ця стисла звітність має містити, як мінімум, усі заголовки та проміжні підсумки, що були включені в останню річну фінансову звітність, а також вибірково окремі пояснювальні примітки. Додаткові статті або примітки слід включати, якщо без них ця стисла проміжна фінансова звітність вводитиме в оману.

Значні події та операції

Суб'єкт господарювання має включати до свого проміжного фінансового звіту пояснення подій та операцій, які є значними для розуміння змін у фінансовому стані та в результатах діяльності суб'єкта господарювання після закінчення періоду останньої річної звітності.

Перелік подій та операцій, для яких вимагатиметься розкриття інформації, не є вичерпним:

а) списання запасів до чистої вартості реалізації і сторнування такого списання;

б) визнання збитку від зменшення корисності основних засобів, нематеріальних активів та інших активів, а також сторнування такого збитку від зменшення корисності;

в) сторнування будь-яких забезпечень витрат на реструктуризацію;

г) придбання та продаж об'єктів основних засобів;

г) зобов'язання придбати основні засоби;

д) виплати, пов'язані із судовими справами;

е) виправлення помилок попередніх періодів;

є) зміни у бізнесі або економічних обставинах, що впливають на справедливую вартість фінансових активів та фінансових зобов'язань суб'єкта господарювання, незалежно від того, чи визнаються такі активи або зобов'язання за справедливою вартістю чи за амортизованою собівартістю;

ж) будь-який дефолт за кредитними угодами або будь-яке порушення умов кредитної угоди, що їх не було виправлено на дату закінчення звітного періоду або до неї;

- з) операції зі зв'язаними сторонами;
- и) перенесення між рівнями ієрархії справедливої вартості, які використовувались при оцінюванні справедливої вартості фінансових інструментів;
- і) зміни в класифікації фінансових активів унаслідок зміни мети або використання цих активів;
- ї) зміни в умовних зобов'язаннях або умовних активах.

3. Періоди подання проміжної фінансової звітності.

Проміжні звіти мають включати проміжну фінансову звітність (стислу або повну) за такі періоди:

а) звіт про фінансовий стан на кінець поточного проміжного періоду та порівняльний звіт про фінансовий стан на кінець попереднього фінансового року;

б) звіти про сукупні доходи за поточний проміжний період і нарастаючим підсумком за поточний фінансовий рік до дати звітності разом із порівняльними звітами про сукупні доходи за порівнювальні проміжні періоди (поточний і нарастаючим підсумком станом від початку року до дати звітності) попереднього фінансового року. Як дозволено МСБО 1, проміжний звіт може подавати за кожний період або єдиний звіт про сукупні доходи, або звіт, який відображає компоненти прибутку або збитку (окремий звіт про прибутки та збитки), та другий звіт, який починається з прибутків та збитків і відображає компоненти іншого сукупного доходу (звіт про сукупні доходи).

в) звіт, який відображає зміни у власному капіталі нарастаючим підсумком за поточний фінансовий рік до дати звітності разом із порівняльним звітом за зіставний період станом від початку року до дати звітності попереднього фінансового року;

г) звіт про рух грошових коштів нарастаючим підсумком за поточний фінансовий рік до дати звітності, разом із порівняльним звітом за зіставний період станом від початку року до дати звітності попереднього фінансового року.

Для суб'єктів господарювання, діяльність яких значною мірою є сезонною, корисною може бути фінансова інформація за 12-місячний період, який завершується на дату проміжної звітності, і порівняльна інформація за попередній 12-місячний період. Відповідно, суб'єкти господарювання, діяльність яких значною мірою є сезонною, заохочуються до подання такої інформації додатково до інформації, що її вимагає попередній параграф.

Якщо попередня оцінка суми, відображеної у звітності за проміжний період, суттєво змінюється протягом останнього проміжного періоду фінансового року, а окремий фінансовий звіт щодо цього останнього проміжного періоду не публікується, тоді характер і суму такої зміни попередньої оцінки слід розкривати в примітках до річної фінансової звітності за цей фінансовий рік.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль: THEU, 2016. 480 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/8959/1/%D0%91%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%A0.%20%D0%A4.%20%D0%91%D1%83%D1%85%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2C%202016.pdf>
2. Верига Ю. А. Звітність підприємства [Електронний ресурс]: навч. посібник / Ю.А. Верига, М. М. Орищенко, Н. В. Прохар. Полтава: ПУЕТ, 2014. Спосіб доступу: локальна мережа ПУЕТ.
3. Давидюк Т.В., Манойленко О.В., Ломаченко Т.І., Резніченко А.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1274_30541436.pdf
4. Зінченко О.В., Радіонова Н.Й., Хаустова Н.Й. Бухгалтерський облік : у схемах і таблицях : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 340 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1916_16364459.pdf
5. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 688 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/Sadovs-ka-.B.-Bukhhalters-kyy-oblk-2013.pdf>

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України, прийнято на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16 липня 1999р., № 999-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р, № 291. Прийняття від 09.12.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>
5. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: закон України від 16.05.2001 №2346-14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/page2>
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 23.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

7. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 09 липня 2021 р, № 385. Прийняття від 29.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0984-21#Text>

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 29.10.2019 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку затверджене наказом Міністерства фінансів України від від 09.08.2013 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

10. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України, № 291 від 30.11.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

11. Порядок подання фінансової звітності затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р., № 419 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п#Text>

12. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25 травня 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

13. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

14. Положення про ведення касових операцій в національній валюті України, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>

15. Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 04.11.2010 р. № 481. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>

16. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 №433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 09.11.1999 №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>

Додаткова:

1. Артюх О. В Методологічні основи обліку запасів: міжнародний та національний вимір. Бізнес-навігатор. Вип. 5 (66) 2021. С. 66-71. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2021/66_2021/11.pdf
2. Максимчук І.А., Сорока Л.М. Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам підприємства: виклики пандемії COVID-19. Економіка та держава. №8/2021. С. 119-123 <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5003&i=18>
3. Максимчук І.А., Метіль Т.К., Організація управлінського обліку в інформаційному просторі підприємства. Інвестиції: практика та досвід. №16/2021. С.46-50. <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7561&i=6>
4. Серпенінова Ю. С., Гольцова С. М., Макаренко І. О. Бухгалтерський облік: загальна теорія : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. С. Серпенінової. Суми : Університетська книга, 2015. 336 с/
5. Шара Є.Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік II : навч. посіб. К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 308 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Бухгалтерської звітності. URL: <http://buhgalter911.com/Res/Blanks/Pervich>
2. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua
3. Ліга БизнесИнформ. URL: www.liga.net
4. Законодавчі документи. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України URL: [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)
6. Державний комітет статистики України URL:[http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
7. Газета «Бухгалтерія» URL: [http:// www.buhgalteria.com.ua](http://www.buhgalteria.com.ua)